

2019-05-16
S2019/02382/FST (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att ta fram en vägledning för dagverksamheter för kvinnor och män med demenssjukdom

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram och sprida en vägledning om dagverksamhet för kvinnor och män med demenssjukdom.

Vägledningen ska:

- i första hand riktas till första linjens chefer, nyckelpersoner inom området samt professionen,
- beskriva förutsättningar för tillgängligheten till dagverksamhet,
- beskriva vad ramen för dagverksamhet är och vad dagverksamhet kan bidra till,
- särskilt lyfta fram ett personcentrerat och rehabiliterande arbetssätt i dagverksamhet för kvinnor och män med demenssjukdom,
- särskilt beakta ett anhörig- och närståendeperspektiv,
- beakta ett jämställdhetsperspektiv för vård och omsorg för kvinnor och män som har en demenssjukdom.

Socialstyrelsen ska vid genomförandet av uppdraget föra dialog med Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Demenscentrum samt andra relevanta aktörer såsom företrädare för professions- och patientorganisationer. Av vägledningen bör framgå att den i första hand är ett stöd för kommunerna att klara sitt uppdrag inom dagens regelverk.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 4 000 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet, anslagspost 11 Utvecklingsmedel – Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen ska senast den 1 juni 2020 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningen ska hänvisa till det diarie-nummer som detta beslut har.

Ärendet

Dagverksamheterna riktade till kvinnor och män med demenssjukdom fyller en viktig funktion främst för dem som har demenssjukdom, inte minst för att motverka isolering och för att stimulera till aktivitet. Som en sekundär effekt har verksamheterna betydelse som avlösning för anhöriga vilket möjliggör att kvarboende kan fungera ytterligare en tid. I de nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom rekommenderas att socialtjänsten bör erbjuda dagverksamhet som är anpassad till personer med demenssjukdom. Rekommendationen har högsta prioritet och syftar till att leda till förbättrad livskvalitet och funktionsnivå hos kvinnor och män med demenssjukdom. Rekommendationen saknar vägledning om hur det målet ska uppnås.

Enligt Socialstyrelsen är det inom området kunskap och kompetens som de största utmaningarna finns när det gäller demenssjukdomar. Det finns en påtaglig brist på kunskap inom alla vård- och omsorgsnivåer och inom alla professioner. Socialstyrelsen framhåller i underlaget till demensstrategi att det är viktigt att satsa på utbildning av de undersköterskor som har den nära kontakten med personer med demenssjukdom.

En kartläggning av 76 dagverksamheter för äldre personer som publicerades 2014 av Socialstyrelsen visade att undersköterskor är den vanligaste yrkeskategorin inom dagverksamhet. Andra vanliga yrkeskategorier vid demensinriktad enhet är arbetsterapeuter och sjuksköterskor.

I en nyligen av Socialstyrelsen framtagna förstudie om dagverksamhet framkommer att personalens kompetens och utbildning är en förutsättning för att dagverksamheten ska fungera optimalt. Det kan till exempel handla om att personalen har den specifika kunskap om rehabiliterande arbetsätt som behövs för att kunna ta tillvara de förmågor som en person med demenssjukdom har kvar och ge stöd till de förmågor som behöver kompenseras. Vidare framkommer att personalen behöver kunskaper om personcentrerat arbetsätt och adekvat bemötande förutom en grundläggande kunskap kring demenssjukdom.

Närmare om uppdraget

Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram och sprida en vägledning om dagverksamhet för kvinnor och män med demenssjukdom. Vägledningen ska beskriva förutsättningar för tillgängligheten till dagverksamhet. Det kan till exempel handla om hur samarbetet mellan färdtjänst, hemtjänstpersonal, biståndshandläggare och andra aktörer kan förbättras för att på så sätt möjliggöra att kvinnor och män med demenssjukdom kan nyttja dagverksamhet. Vidare ska vägledningen beskriva vad ramen för dagverksamhet är och vad dagverksamhet kan bidra till.

Vägledningen ska särskilt lyfta fram ett personcentrerat och rehabiliterande arbetssätt i dagverksamhet för kvinnor och män med demenssjukdom, till exempel genom att lyfta fram hur personalen kan stödja kvinnor och män med demenssjukdom i sjukdomens olika faser utifrån ett rehabiliterande arbetssätt i en dagverksamhet. Därutöver ska vägledningen särskilt beakta ett anhörig- och närståendeperspektiv. Det kan till exempel handla om hur dialogen med anhöriga och närstående kan tillvaratas och förbättras för att det ska fungera optimalt för personer med demenssjukdom, anhöriga och närstående och personal på dagverksamheten. Vägledningen ska även beakta ett jämställdhetsperspektiv, vilken kan bidra till en jämställd vård och omsorg för kvinnor och män som har en demenssjukdom.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Jan Rehnberg

Kopia till

Sveriges Kommuner och Landsting
Svenskt Demenscentrum
Statsrådsberedningen/Internrevisionen
Finansdepartementet/BA
Regeringens förvaltningsavdelning/Ek
Anita Arnimo, S/RE
Carita Nyssölä Linde, S/FS